

Asia: VN/2750/2020

Rikosasioiden sovittelupalveluiden siirto oikeusministeriön hallinnonalalle. Ohjausryhmän raportti ja esitys.

Lausunnonantajan lausunto

Pidättekö perusteltuna rikos- ja riita-asioiden sovittelun siirtämistä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta oikeusministeriön hallinnonalalle?

Kyllä

Miten perustelette vastauksenne?

Sovittelupalvelun asema selkiytyy ja vahvistuu. Oikeusministeriön hallinnonala on luonteva koska sovittelutoiminnalla on ulottuvuutta ja vaikutusta oikeudenhoitoon. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu ei ole lainsäädännön tarkoittamaa sosiaali- ja terveyspalvelua eikä myöskään sosiaalihuoltolain mukaista sosiaalipalvelua.

Pidättekö perusteltuna sitä, että sovittelupalvelut tuotetaan oikeusapu- ja edunvalvontapalvelujen yhteydessä, mahdollisesti perustettavassa valtakunnallisessa oikeusapu- ja edunvalvontavirastossa?

Kyllä

Miten perustelette vastauksenne?

Sovittelupalvelujen sijoituspaikka voi hyvin olla mahdollisesti perustettavassa valtakunnallisessa oikeusapu- ja edunvalvontavirastossa edellyttäen, että sovittelu toimii sen yhteydessä omana kokonaisuutenaan ja esteellisyysskysymykset voidaan ratkaista jo ennakkollisesti siten, etteivät ne muodosta estettä sovittelulle tai vaikeuta sovittelupalveluun pääsyä.

Pidättekö perusteltuna sitä, että sovittelupalvelut tuotetaan valtion palveluina siten, että sovitteluhenkilöstö olisi valtion virkamiehiä?

Kyllä

Miten perustelette vastauksenne?

Sovittelupalvelut ovat jo tälläkin hetkellä valtion rahoituksen piirissä, joten on perusteltua, että sovitteluhenkilöstö on kokonaisuudessaan valtion palveluksessa. Sovittelupalveluun liittyy

virkevastuulla hoidettavia julkisen vallan käyttöön liittyviä tehtäviä, mm. päätöksenteko sovitteluun otettavista asioista, joten se on siltä osin muutoinkin viranomaistehtävä. Valtion palveluna tuotettavana palveluna oikeusministeriön hallinnonalalla sovittelu saa tarvitsemansa vahvemman aseman.

Pidätteko perusteltuna, että joissakin erityistilanteissa palvelu voitaisiin tuottaa ostopalvelusopimuksin, kun palveluntarve sitä edellyttää?

Ei

Miten perustelette vastauksenne?

Tehtävät tulee organisoida ja rahoittaa siten, että palvelu on kokonaisuudessaan valtion tehtävänä.

Millä keinoin voidaan mielestänne varmistaa, että sovittelun erityispiirteet säilyvät vaihtoehtoisten konfliktinratkaisumenetelmien periaatteiden mukaisina, jos sovittelupalvelut siirretään oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden yhteyteen?

On tärkeää, että muutoksessa sovittelu säilyy edelleen vapaaehtoisena ja osapuolille maksuttomana palveluna, jossa osapuolet voivat riippumattomien sovittelijoiden myötävaikutuksella aktiivisesti osallistua oman asiansa käsittelyyn ja ratkaisuun. Sovittelua koskevalla substanssilailalla voidaan vaikuttaa erityispiirteiden säilymiseen ja toiminnon kehittämistyöhön.

Millä keinoin vapaaehtoisten sovittelijoiden toimintaedellytyksiä voidaan vahvistaa oikeusapu- ja edunvalvontapalveluiden yhteydessä?

Valtakunnallinen koulutus ja yhtenäiset toimintatavat hyödyntäen aiempia kokemuksia ja hyviä toimintatapoja sekä aiempaa parempi mahdollisuus juridisen osaamisen hyödyntämiseen.

Miten arvioitte sovittelun siirron oikeusapu- ja edunvalvonnan yhteyteen vaikuttavan paikallisen, alueellisen tai valtakunnallisen sidosryhmäyhteistyön hoitamiseen?

Sovittelun asema vahvistuu ja sidosryhmäyhteistyö laajenee.

Millaisia keinoja ehdotatte oikeusavun esteellisyysperiaatteiden huomioon ottamiseksi ehdotetussa järjestämismallissa?

Sovittelulaissa säädettävällä esteellisyyssäännöksellä. Sovittelupalvelun säilyttäminen omana ja riippumattomana toimintona viraston sisällä. Rakenteiden mahdollistama ns. liikkuva palvelu tarvittaessa toiselle alueelle.

Ehdotettu järjestämismalli parantaa sovittelupalveluiden yhdenmukaisuutta ja saatavuutta?

Kyllä

Miten perustelette vastauksenne?

Valtakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat mahdollistuvat parhaiten yhden palvelun järjestäjän mallissa nykyisen hajautuneen järjestämistavan sijaan. Valtakunnallisesti valmiit ja kehittyvät rakenteet helpottavat palvelujen siirtoa. Muutoksen yhteydessä tulee huolehtia ja varmistaa, että palvelut ovat saatavilla ja saavutettavissa tasapuolisesti eri alueilla, ei vain isoimmissa kaupungeissa.

Miten arvioitte sovittelupalveluiden siirron vaikuttavan julkisen oikeusavun, yleisen edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan palveluihin?

Laajentaa mahdollisesti perustettavan valtakunnallisen viraston toimialaa. Sovittelupalvelu tulisi kuitenkin säilyttää omana kokonaisuutenaan tulevan organisaation sisällä.

Pidättekö perusteltuna sovittelun siirrolle suunniteltua aikataulua vuoden 2024 alussa?

Kyllä

Miten perustelette vastauksenne?

Siirron valmistelulle tulee varata riittävä aika, jotta se toteutuu asianmukaisesti.

Onko teillä vielä mielessänne ohjausryhmän esitykseen liittyen joitakin riskejä tai etuja, joita raportissa ei ole käsitelty?

-

Siurua Maria
Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Mäkeläinen Pirjo
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto - Peruspalvelut, oikeusturva- ja luvat-
vastuualue